

Митева Сања

Втор циклус специјалистички сручни студии

Факултет за медицински науки

Универзитет “Гоце Делчев”- Штип

Ментор: Доц. Ленче Николовска

Факултет за медицински науки

Универзитет “Гоце Делчев”- Штип

РЕХАБИЛИТАЦИЈА НА ПАЦИЕНТИ СО АМПУТАЦИИ И НИВНО ПРОТЕЗИРАЊЕ

Ампутацијата представува отстранување или еминирање на заболениот или повредениот дел од телото, со една единствена цел, да се спаси животот на пациентот. Како причини најчесто можат да се наведат болестите на периферните крвни садови или нивни повреди, додека поретко како причина можат да се јават туморите или вродените малформации.

Ампутацијата вклучува отстранување на кожа, подкожно ткиво, мускули, лигаменти и коски. Со елиминирањето на дел од телото останува делот кој е именуван како чкунка со пресечени структури. Останатиот дел од екстремитетот е болен, не поднесува притисок и поголем дел од времето е отечен.

Опоравувањето на пациентите со ампутација се постигнува со континуирана нега, грижа и правилно обликување на чкунката, предпротетичка и постпротетичка хоспитаизација и нега како и континуирано оспособување на пациентот за користење на протезата и негово вклучување во заедницата.

Етиологија на ампутациите

Ампутациите најчесто се јавуваат како поседица на дијабет, болести на периферните крвни садови, гангрена, тумори или вродени малформации.

Дијагностицирање на ампутациите

Дијагнозата се поставува со анамнеза, клиничка слика (каков е постоперативниот белег, хипотрофија на мускулите, подвижност на зглобовите, појава на контрактури), појава на компликации (инфекции, фоликули, абцес, едем цијаноза), ММТ, ОП, проценка на одењето, болка и др.

Фази на рехабилитација кај ампутација

Предоперативна

Во предоперативната фаза физикалната терапија има за цел да ја спречи појавата на контрактури на зглобовите, зголемување на силата на мускулите и нивната трофика, едуцирање за правилно лежење во кревет, подобрување на циркулацијата во сите сегменти, совладување на одењето со патерици.

Постоперативна

Во оваа фаза се вклучуваат вежби за јакнење на трупот и рамениот појас, компресивна терапија-бандажирање, мобилизација во кревет, трансфер, вертикализација, јакнење на горните или долните екстремитети, прогресивно оптеретување и др.

Предпротезирачка

Од санацијата на оперативната рана до примената на протеза, потребно е одржување на мобилноста на зглобот, јакнење на мускулите на трупот и горните или долните екстремитети, совладување на самостојното одење со помагала, припрема на чкунката, масажа, триење (превентива од појава на изумрено ткиво), тапкање.

Протетичка фаза

Протетичката фаза опфаќа учење за облекување на протезата и нејзино правилно користење, станување, седење и одење на разбој (кај ампутација на нога).

Рехабилитационата програма вклучува широк спектар на методи, вежби (пасивни, потпомогнати, активни и вежби со отпор, вежби за координација, вежби за рамнотежа, вежби за одење и правилно користење на протезата), хидротерапија и масажа.

Користена литература

- 1. Balabanic J. (2008). Amputacije I protetikaopskrba.pripracnikfizioterapije**
- 2. Habush R. Klinickakineziterapija I protetici I ortotici. Visokezdravstveneskole-fizioterapevtskismjer**
- 3. Husic I. (2009). Mojzivotnakonamputacije**
- 4. Sharp M The Jaipur limb and foot. Med War 1994, 10 (3): 207-11**
- 5. Muscular weakness assessment: use of normal isometric strength. Arch Phys Med Rehabil 1996, 77 (12) : 1251-5**
- 6. Панова, Г., Нега на болен, 2010, Универзитет „Гоце Делчев“ Штип**